URZĄD OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW

WYTYCZNE
PREZESA URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW W SPRAWIE PROGRAMU ŁAGODZENIA KAR

(tryb składania i postępowania z wnioskami o odstąpienie od wymierzenia lub obniżenie kary pieniężnej - *„wnioskami leniency”)*

I. Wprowadzenie

1. Celem niniejszych wytycznych jest zwiększenie transparentności przepisów ustawy z dnia 17 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (dalej także: „ustawa”) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26 stycznia 2009r. *w sprawie trybu postępowania w przypadku wystąpienia przedsiębiorców do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów o odstąpienie od wymierzenia kary pieniężnej lub jej obniżenie* (dalej także: rozporządzenie) i przedstawienie jednolitych zasad postępowania w zakresie programu łagodzenia kar.

2. Przedmiotowe wytyczne nie są aktem prawa. Stanowią one instrukcję dla przedsiębiorców zamierzających skorzystać z programu łagodzenia kar.

3. Porozumienia ograniczające konkurencję należą do najcięższych naruszeń ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*. Z uwagi na ich sekretny charakter, wykrycie ich, a co za tym idzie zwalczanie, jest znacznie utrudnione. Dlatego też przedsiębiorcy, którzy zdecydują się na współpracę z organem antymonopolowym i dostarczą dowód lub informację wskazujące na istnienie naruszenia zostaną łagodnie potraktowani. Przedsiębiorca, który jako **pierwszy** przedstawi Prezesowi Urzędu określone informacje[1] może liczyć na **całkowite zwolnienie z kary**.

4. Przedsiębiorca może złożyć na podstawie art. 109 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* wniosek o odstąpienie od wymierzenia lub obniżenie kary pieniężnej (dalej także: „wniosek leniency”), jeżeli jest/był stroną ograniczającego konkurencję porozumienia.

[1] oraz spełni określone w ustawie przesłanki.

5. Przez ograniczające konkurencję porozumienie należy rozumieć:
   - umowy zawierane między przedsiębiorcami, między związkami przedsiębiorców oraz między przedsiębiorcami i ich związkami albo niektóre postanowienia tych umów,
   - uzgodnienia dokonane w jakiejkolwiek formie przez dwóch lub więcej przedsiębiorców lub ich związki,
   - uchwały lub inne akty związków przedsiębiorców lub ich organów statutowych,

   których celem lub skutkiem jest wyeliminowanie, ograniczenie lub naruszenie w inny sposób konkurencji na rynku właściwym polegające przykładowo na: ustaleniu cen sprzedaży, podziale rynku, ograniczaniu dostępu lub eliminowaniu innych przedsiębiorców z rynku.

6. Wniosek leniency może być złożony zarówno w stosunku do porozumień horyzontalnych (pomiędzy konkurentami np. producent – producent) jak i porozumień wertykalnych (pomiędzy nie - konkurentami, czyli przedsiębiorcami działającymi na różnych szczeblach obrotu np. producent – dostawca).

II. Tryb składania wniosku leniency

7. Przed złożeniem wniosku leniency przedsiębiorca może skontaktować się z pracownikiem Urzędu (tel.: **(022) 55 60 555**) w celu zasięgnięcia informacji dotyczących programu łagodzenia kar. Przedsiębiorca może w szczególności przedstawić „hipotetyczny" stan faktyczny sprawy (anonimowo opisać porozumienie, którego jest/był uczestnikiem), w celu wstępnej oceny, czy kwalifikuje się on do programu łagodzenia kar. Wszelkie informacje dotyczące programu łagodzenia kar są udzielane codziennie, od poniedziałku do piątku, w godzinach od 8.30 do 16.00.

8. Wniosek o odstąpienie od wymierzenia lub obniżenie kary pieniężnej może zostać złożony pisemnie:
   8.1. bezpośrednio do Departamentu Ochrony Konkurencji p. 552;
   8.2. drogą elektroniczną na adres: **leniency@uokik.gov.pl**;
   8.3. faksem na numer: **(022) 826 10 33**;

8.4. drogą pocztową na adres[2]:

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Departament Ochrony Konkurencji

Pl. Powstańców Warszawy 1

00-950 Warszawa;

8.5. albo ustnie do sporządzonego przez pracownika urzędu protokołu[3].

9. W przypadku składania wniosku w sposób przedstawiony w punkcie 8.2. i 8.3. konieczne jest dostarczenie oryginału wniosku (lub jego kopii poświadczonej za zgodność z oryginałem) w terminie 3 dni od dnia wpływu wniosku drogą elektroniczną lub faksem do Urzędu[4]. Wtedy za dzień i godzinę wpływu wniosku zostanie uznany dzień i godzina wpływu wniosku drogą wskazaną w punkcie 8.2. i 8.3. Przedsiębiorca wysyłając zatem wniosek drogą elektroniczną na adres **leniency@uokik.gov.pl** w dniu 10 grudnia 2008 r. o godz. 11.52 musi złożyć osobiście (albo nadać drogą pocztową) oryginał wniosku najpóźniej w dniu 14 grudnia 2008 r. (do godziny 16.15 w przypadku składania wniosku osobiście w siedzibie Urzędu) - wtedy za datę wpływu wniosku zostanie uznany dzień 10 grudnia 2008 r. godz. 11.52.

10. Przedsiębiorca zamierzający osobiście złożyć wniosek leniency w formie pisemnej albo ustnie do protokołu powinien skontaktować się telefonicznie pod nr tel.: **(022) 55 60 555** lub drogą elektroniczną pod adresem **leniency@uokik.gov.pl** w celu ustalenia terminu spotkania.

11. Przedsiębiorca, który zamierza złożyć wniosek leniency bez wcześniejszego ustalenia terminu spotkania powinien udać się bezpośrednio do Departamentu Ochrony Konkurencji p. 552 (preferowane jest wcześniejsze umawianie spotkań).

12. Wniosek składany ustnie jest wpisywany do sporządzonego przez pracownika Urzędu protokołu. W protokole odnotowuje się stan faktyczny przedstawiony przez

[2] Wysłanie wniosku drogą pocztową nie jest preferowane. Przy składaniu wniosku drogą pocztową przedsiębiorca powinien umieścić go w dwóch zaklejonych kopertach, nie podając na żadnej z kopert informacji o nadawcy. Na pierwszej kopercie (wewnętrznej) powinien być umieszczony napis „wniosek". Na drugiej kopercie (zewnętrznej) przedsiębiorca umieszcza wyłącznie adres Urzędu bez żadnych dodatkowych adnotacji.

[3] Przedsiębiorca może złożyć wniosek leniency ustnie do protokołu w szczególności w trakcie kontroli.

wnioskodawcę i wymienia się jako załączniki oświadczenia, dowody i dokumenty przedstawione przez wnioskodawcę. Protokół podpisuje pracownik Urzędu sporządzający protokół oraz przedsiębiorca składający wniosek. Datą wpływu wniosku złożonego ustnie do protokołu jest data i godzina przystąpienia do sporządzania protokołu.

III. Wymogi formalne wniosku leniency

13. Wniosek o odstąpienie od wymierzenia kary pieniężnej bądź lub obniżenie jej wymiaru powinien zawierać opis porozumienia (§ 3 rozporządzenia). Przedstawienie szczegółowego i rzetelnego opisu porozumienia jest okolicznością działającą na **korzyść przedsiębiorcy**. Opis porozumienia powinien zawierać wskazanie:
    - 13.1. przedsiębiorców, którzy zawarli porozumienie (nazwa, siedziba, adres);
    - 13.2. produktów lub usług, których dotyczy porozumienie;
    - 13.3. terytorium objętego porozumieniem;
    - 13.4. celu porozumienia (np. ustalenie minimalnych cen odsprzedaży, podział rynku);
    - 13.5. okoliczności zawarcia porozumienia (czyli jak doszło do zawarcia porozumienia);
    - 13.6. rolę poszczególnych uczestników w porozumieniu (wnioskodawca powinien w szczególności wskazać, kto był inicjatorem porozumienia i nakłaniał innych przedsiębiorców do zawarcia porozumienia);
    - 13.7. czasu trwania porozumienia;
    - 13.8. czy wniosek został złożony również do organów ochrony konkurencji innych Państw Członkowskich lub Komisji Europejskiej – jeżeli tak, konieczne jest wskazanie organu ochrony konkurencji, do którego wniosek został złożony i daty złożenia wniosku;
    - 13.9. jak porozumienie funkcjonowało, w tym w szczególności terminy, miejsca, treść i częstotliwość spotkań uczestników porozumienia;
    - 13.10. nazwisk i stanowisk służbowych osób pełniących znaczące (kluczowe) funkcje w porozumieniu (dla wszystkich przedsiębiorców uczestniczących w porozumieniu).Wnioskodawca powinien wskazać dane powyżej wskazanych osób, umożliwiające ich prawidłowe wezwanie (np.: adres miejsca zatrudnienia)

[4] Powyższe zastrzeżenie nie dotyczy wniosków składanych drogą elektroniczną, zawierających podpis elektroniczny w rozumieniu ustawy z dnia 18 września 2001 r. *o podpisie elektronicznym* (Dz. U. z 2001 r. Nr 130, poz. 1450 z późn. zm).

oraz wyjaśnić, czy osoby te są nadal pracownikami przedsiębiorcy biorącego udział w porozumieniu.

14. Do wniosku leniency należy dołączyć oświadczenia, o których mowa w § 3 ust. 3 rozporządzenia, czyli:
    14.1. oświadczenie o zaprzestaniu uczestnictwa w zakazanym porozumieniu, określające termin zaprzestania;
    14.2. oświadczenie, że przedsiębiorca nie był inicjatorem porozumienia i nie nakłaniał innych przedsiębiorców do uczestnictwa w porozumieniu.

15. Do wniosku leniency należy także dołączyć dowody na poparcie stawianych twierdzeń (np. protokoły spotkań, wydruki korespondencji elektronicznej itp.). Każdy z przedkładanych przez wnioskodawcę dowodów, o ile nie jest oryginałem, powinien być poświadczony przez organ administracji publicznej, notariusza, adwokata, radcę prawnego lub upoważnionego pracownika przedsiębiorcy.

16. Przedsiębiorca może złożyć skrócony wniosek leniency, o którym mowa w § 5 rozporządzenia, jeżeli nie posiada w chwili składania wniosku kompletu wymaganych informacji. Skrócony wniosek leniency powinien zawierać opis porozumienia. Opis ten powinien zawierać, co najmniej wskazanie:
    16.1. przedsiębiorców, którzy zawarli porozumienie (nazwa, siedziba, adres);
    16.2. produktów lub usług, których dotyczy porozumienie;
    16.3. terytorium objętego porozumieniem;
    16.4. czasu trwania porozumienia;
    16.5. celu porozumienia (np. ustalenie minimalnych cen odsprzedaży, podział rynku);
    16.6. informacji, czy wniosek został złożony również do organów ochrony konkurencji innych Państw Członkowskich lub Komisji Europejskiej (jeżeli tak, konieczne jest wskazanie organu ochrony konkurencji, do którego wniosek został złożony i daty złożenia wniosku).

17. Złożenie skróconego wniosku leniency **gwarantuje przedsiębiorcy określoną kolejność**, wyłącznie w razie uzupełnienia wniosku. Wnioskodawca zostanie pisemnie

wezwany do uzupełnienia wniosku w wyznaczonym terminie, o określone informacje[5]. Długość terminu do uzupełnienia wniosku zostanie ustalona w oparciu o indywidualne okoliczności sprawy.

18. Jeżeli Prezes Urzędu na podstawie analizy wniosku uzna, że przedsiębiorca wstępnie spełnił warunki formalne pozwalające na skorzystanie z programu łagodzenia kar, zawiadamia o tym pisemnie przedsiębiorcę. Zawiadomieniem przedsiębiorca jest informowany o kolejności złożonego wniosku.

19. Zawiadomienie jest wysyłane do przedsiębiorcy po spełnieniu określonych warunków: sprawa dotyczy ograniczającego konkurencję porozumienia, przedsiębiorca przedstawił opis porozumienia oraz oświadczenia dotyczące zaprzestania uczestnictwa w porozumieniu i okoliczności, że wnioskodawca nie był inicjatorem porozumienia i nie nakłaniał innych przedsiębiorców do uczestnictwa w porozumieniu.

20. Zawiadomienie, że przedsiębiorca wstępnie spełnił warunki pozwalające na skorzystanie z programu łagodzenia kar nie oznacza, że przedsiębiorca ma zagwarantowane zwolnienie z kary albo redukcję jej wymiaru. Postawa wnioskodawcy (czyli np. informacje i dowody przez niego przedstawiane) będzie podlegać weryfikacji w toku postępowania. Dopiero w decyzji kończącej sprawę Prezes Urzędu rozstrzygnie o zwolnieniu z kary albo redukcji jej wymiaru i poda uzasadnienie swojego stanowiska.

IV. Tryb postępowania z wnioskami leniency

21. Po złożeniu wniosku przedsiębiorca zostanie poinformowany o danych kontaktowych pracownika Urzędu, który będzie zajmował się sprawą. Wnioskodawca we wszystkich kwestiach związanych ze złożonym wnioskiem powinien kontaktować się bezpośrednio z osobą prowadzącą sprawę.

22. Prezes Urzędu oceniając wniosek leniency będzie brał pod uwagę w szczególności:
    22.1. jakość dowodów przedstawionych przez wnioskodawcę (np. czy są to dowody przydatne do udowodnienia praktyki);

[5] W wezwaniu do uzupełnienia braków przedsiębiorca nie będzie informowany o kolejności złożonego wniosku

22.2. fakt, czy wniosek leniency został złożony przed wszczęciem, czy też po wszczęciu postępowania (zarówno wyjaśniającego jak i antymonopolowego);

22.3. terminową odpowiedź na pytania Prezesa Urzędu.

23. Pozytywnie będą oceniane wnioski zawierające:

23.1. szczegółowy i rzetelny opis porozumienia;

23.2. dowody nowe (nie znane wcześniej Prezesowi Urzędu);

23.3. dowody pomocne do wykazania istnienia porozumienia (czyli dowody odnoszące się bezpośrednio do istnienia praktyki), przede wszystkim powstałe w okresie istnienia praktyki;

23.4. dowody przedstawione z własnej inicjatywy przedsiębiorcy (nie na wezwanie organu antymonopolowego).

24. Szczególnie pozytywnie będą oceniane wnioski leniency złożone przed wszczęciem postępowania (zarówno wyjaśniającego jak i antymonopolowego), a także wnioski wskazujące na naruszenia przepisów ustawy na innych rynkach produktowych.

25. Prezes Urzędu będzie oceniał negatywnie fakt niszczenia, fałszowania i ukrywania dowodów związanych z porozumieniem (zarówno przed jak i po złożeniu wniosku leniency).

26. Negatywnie zostaną ocenione przez Prezesa Urzędu informacje wprowadzające w błąd, nierzetelne, częściowe.

27. Ujawnienie okoliczności złożenia wniosku (w szczególności przed wszczęciem postępowania lub przeprowadzeniem czynności kontrolnych) zostanie ocenione negatywnie i potraktowane jako utrudnianie prowadzenia postępowania.

28. **Wnioskodawca jest zobowiązany współpracować z Prezesem Urzędu od chwili złożenia wniosku leniency**. Jako elementy pozytywnej współpracy należy rozumieć w szczególności okoliczności wskazane w pkt 22 – 24 wytycznych.

29. Wszelkie informacje i dowody uzyskane przez Prezesa Urzędu w ramach programu łagodzenia kar będą, zgodnie z art. 70 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*,

udostępnione pozostałym stronom postępowania najpóźniej przed wydaniem decyzji (po wezwaniu stron do ostatecznego zapoznania się z materiałem dowodowym), chyba, że wnioskodawca wyrazi zgodę na wcześniejsze udostępnienie tych informacji.

30. Wyłącznie przedsiębiorca, który jako pierwszy złoży wniosek leniency oraz spełni określone w ustawie przesłanki, może liczyć na całkowite zwolnienie z kary pieniężnej.

31. Pozostali przedsiębiorcy, którzy złożyli wniosek leniency i spełnili określone w ustawie przesłanki mogą otrzymać redukcję kary w następującej wysokości:
    31.1. drugi w kolejności wnioskodawca – redukcja kary[6] do nie więcej niż 50%;
    31.2. trzeci w kolejności wnioskodawca – redukcja kary do nie więcej niż 30%;
    31.3. pozostali wnioskodawcy – redukcja kary do nie więcej niż 20%.

V. Wnioski uproszczone (*summary aplication*)

32. Jeżeli antykonkurencyjne porozumienie dotyczy terytorium co najmniej trzech Państw Członkowskich przedsiębiorca może (na podstawie przepisów wspólnotowych) złożyć wniosek leniency do Komisji Europejskiej. Równocześnie, w celu „zabezpieczenia miejsca w kolejce" przedsiębiorca może złożyć wnioski uproszczone do tych organów ochrony konkurencji Państw Członkowskich, których terytorium porozumienie dotyczy (tzw. procedura uproszczona - *summary application*).

33. Przedsiębiorca może złożyć na podstawie art. 109 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* wniosek uproszczony jeżeli jest/był stroną ograniczającego konkurencję porozumienia.

34. Wniosek uproszczony może być przedstawiony Prezesowi Urzędu w przypadku, gdy porozumienie lub jego część ma wpływ na terytorium Polski.

35. Wniosek uproszczony może być złożony w formie pisemnej[7] lub ustnie do sporządzonego przez pracownika Urzędu protokołu.

---

[6] kara ustalona na podstawie *„Wyjaśnień w sprawie ustalania wysokości kar pieniężnych za stosowanie praktyk ograniczających konkurencję"* (które są dostępne na stronie internetowej UOKiK http://uokik.gov.pl/pl/ochrona_konkurencji/wyjasnienia_w_sprawie_kar/)

36. W przypadku złożenia wniosku ustnie do sporządzonego przez pracownika Urzędu protokołu, w protokole odnotowuje się stan faktyczny przedstawiony przez wnioskodawcę i wymienia się jako załączniki oświadczenia, dowody i dokumenty przedstawione przez wnioskodawcę. Protokół podpisuje pracownik Urzędu sporządzający protokół oraz przedsiębiorca składający wniosek.

37. Wniosek uproszczony powinien zawierać opis porozumienia, który zawiera wskazanie:
    - 37.1. przedsiębiorców, którzy zawarli porozumienie (nazwa, siedziba, adres);
    - 37.2. produktów lub usług, których dotyczy porozumienie;
    - 37.3. terytorium objętego porozumieniem;
    - 37.4. celu porozumienia (np. ustalanie minimalnych cen odsprzedaży, podział rynku);
    - 37.5. czasu trwania porozumienia;
    - 37.6. Państw Członkowskich UE, w których znajdują się dowody na istnienie porozumienia;
    - 37.7. wniosków złożonych lub planowanych do złożenia w innych Państwach Członkowskich UE lub w Komisji Europejskiej (wnioskodawca powinien wymienić organy ochrony konkurencji, do których wnioski zostały złożone lub mają być złożone oraz podać daty złożenia wniosków).

38. Do wniosku uproszczonego należy dołączyć oświadczenia, o których mowa w § 3 ust. 3 rozporządzenia, czyli:
    - 38.1. oświadczenie o zaprzestaniu uczestnictwa w zakazanym porozumieniu, określające termin zaprzestania;
    - 38.2. oświadczenie, że przedsiębiorca nie był inicjatorem porozumienia i nie nakłaniał innych przedsiębiorców do uczestnictwa w porozumieniu.

39. Po otrzymaniu wniosku uproszczonego, Prezes Urzędu informuje na piśmie przedsiębiorcę o dacie i godzinie wpływu wniosku (przedsiębiorca nie jest informowany o kolejności wpływu wniosku). Powyższa informacja nie ma charakteru zawiadomienia, że przedsiębiorca może wstępnie spełniać warunki kwalifikujące go do zwolnienia z kary lub redukcji jej wymiaru.

[7] do wniosków złożonych w formie pisemnej stosuje się pkt. 8 niniejszych Wytycznych

40. Prezes Urzędu wzywa przedsiębiorcę do uzupełnienia wniosku tylko w razie wszczęcia postępowania w sprawie, której dotyczy wniosek. Po złożeniu wniosku uproszczonego, a przed wszczęciem postępowania przedsiębiorca, nie powinien samodzielnie (bez wezwania Prezesa Urzędu) uzupełniać wniosku. Przed wszczęciem postępowania przez Prezesa Urzędu przedsiębiorca przedstawia wszelkie wymagane informacje i współpracuje z Komisją Europejską.

41. Jeżeli Prezes Urzędu na podstawie analizy wniosku (po wszczęciu postępowania) uzna, że przedsiębiorca wstępnie spełnił warunki formalne pozwalające na skorzystanie z programu łagodzenia kar, zawiadamia o tym pisemnie przedsiębiorcę. Zawiadomieniem przedsiębiorca jest informowany o kolejności złożonego wniosku.

42. W razie jakichkolwiek pytań związanych z niniejszymi wytycznymi prosimy o kontakt pod nr tel.: **(022) 55 60 555** lub drogą elektroniczną na adres: **leniency@uokik.gov.pl**